

Motion till riksdagen 2018/19:646

av **Jonas Andersson i Linköping m.fl. (SD)**

Filmpolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förslag till förändringar inom svensk filmpolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska presentera ett nytt helhetsförslag för svensk filmpolitik, i samråd med riksdagens partier och branschens berörda aktörer, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kulturarvsfilmproduktioner bör vara ett mål för filmpolitiken och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering av svensk film och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en förutsättningslös utredning om möjligheterna till en differentierad biografavgift för inhemsk film i förhållande till utomeuropeisk film och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser mot olovlig hantering av film och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till gemensamma nordiska produktionsincitament för film och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om småortsbiografernas framtid och deras vikt för landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska filmpolitiska samarbetet bör utökas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det internationella samiska filminstitutet och tillkännager detta för regeringen.

Framtidens filmpolitik

Svensk filmpolitik är i behov av reformer då förutsättningarna för att producera svensk film med tiden har blivit sämre. Det finns en risk att filmer som återger berättelser i svenska miljöer på det svenska språket i en svensk kulturell kontext blir färre i framtiden. Sverigedemokraterna ser ett stort värde i att det finns ett välutvecklat svenskt filmutbud för Sverige som nation.

Framtidens filmpolitik måste försöka bemöta de svårigheter som filmbranschen står inför, av vilka det huvudsakliga problemet är att det är svårt att få filmproduktioner att gå runt ekonomiskt. Eftermarknaden har i stort sett försvunnit till följd av den tekniska utvecklingen, som möjliggjort såväl illegal som legal spridning av film genom internet. Dessvärre inbringar inte de legala tjänster som finns för spridning av film via internet några större intäkter som kompenserar för inkomsttappet av den försvunna vhs-, dvd- och Blu-ray-försäljningen. Samtidigt kan de illegala tjänsterna distribuera upphovsrätts-skyddade filmer till ett obegränsat antal mottagare och då ofta med högre kvalitet än de legala alternativen.

Regeringen Löfven försökte genom de förslag den presenterade i filmpropositionen 2016 förbättra förutsättningarna för svensk film. Riksdagen underkände dock nämnda regerings filmpolitiska förslag och det tvistades om huruvida regeringens konsekvensanalys av dess förslag verkligen var trovärdig. Trots detta valde den dåvarande regeringen att genomföra sina förslag, vilka inkluderade ett helförstatligande av filmpolitiken.

Sverigedemokraterna anser att rådande filmpolitik inte ger förutsättningar för en livskraftig filmbransch i Sverige, och att de filmpolitiska förändringar som regeringen Löfven genomförde inte förbättrade förutsättningarna för filmbranschen i stort. Filmbranschens svåra ekonomiska förutsättningar att få en filmproduktion att gå runt kvarstår.

För att få bukt med detta problem krävs breda lösningar över flera politikområden. Det behövs en översyn över vilka hinder som vi kan röja ur vägen för att filmbranschen i största möjliga mån ska kunna stå på egna ben. Samtidigt bör vi utreda vilka resurser samhället kan bidra med, genom ekonomiskt stöd men även genom tjänster utifrån institutioner som redan är offentligt finansierade. För oss sverigedemokrater är det tydligt att den bästa vägen för att nå lösningar som filmbranschen behöver går via samtal och samråd mellan branschen och riksdagens partier. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör presentera ett nytt helhetsförslag för Sveriges filmpolitik, i samråd med riksdagens partier och branschens berörda aktörer.

Digitalisering av filmarkiv

Sverigedemokraterna ser mycket positivt på att en permanent finansiering har införts för digitalisering av det svenska filmarvet. Digitaliseringen av våra filmarkiv är en viktig del i att bevara vår historia för framtida generationer. Därför kommer Sverigedemokraterna att lyfta digitaliseringsfrågan av arkiven som en viktig del även i den nya filmpolitik vi vill att riksdagen, regeringen och branschens aktörer ska arbeta fram i den nya helhetsöversyn vi vill se. Det behöver också undersökas huruvida mer resurser kan tillföras för att höja ambitionsnivån på digitaliseringsarbetet. Vidare behöver det säkras vägar för kompetensöverföring till nästa generation inom professionen när det kommer

till digitalisering av filmarkiv. Något slags samverkan med högre utbildning kan i det avseendet vara önskvärt.

Filmstöd till kulturarvsfilm

Sverigedemokraterna vill se en filmpolitik med mål om att levandegöra det svenska kulturarvet, och då inte enbart genom restaurering av gamla svenska filmer utan även genom filmatisering som utspelar sig i historiska svenska miljöer. Producenter av historisk film och kulturarvsfilm verkar ofta under särskilda och ibland fördyrande villkor. Genren tenderar att hamna mellan stolarna i fråga om bidragsgivning. Sverigedemokraterna menar att det vore önskvärt med ett särskilt stöd riktat mot nyproduktioner som lyfter upp och levandegör den svenska historien och det svenska kulturarvet. Genom att känna vår historia känner vi oss själva då vårt gemensamma arv utgör ett fundament i ett sunt samhällsbygge. Det är vår övertygelse att stärkta möjligheter till produktion av detta slags film är ett steg på vägen mot stärkt gemenskap och sammanhållning i Sverige.

Kvalitet och avgränsningar

I 2016 års filmproposition som regeringen Löfven lade fram, uttrycks följande: ”Värdefull svensk film ska omfatta såväl filmer med en bred målgrupp som smalare filmer som på olika sätt utmanar publiken, såväl långfilm, barn- och ungdoms-, kort- och dokumentärfilm som animation.”¹

Av citatet framgår det att rådande filmpolitik gör en distinktion mellan bred film som är populär och smal film som utmanar publiken, vilket insinuerar att bred film är mindre kapabel att utmana publiken. Att anta att det finns en motsättning mellan breda filmer och filmer som utmanar publiken är inte bara märkligt utan även direkt felaktigt. Om en film inte klarar av att förmedla ett budskap som utmanar publiken samtidigt som den blir populär och når den breda massan, så kan det bero på många olika faktorer. I själva verket kan lika gärna motsatsen hävdas mot vad som anförs i propositionen, att i de fall som publiken utmanas och detta görs på ett för publiken tilltalande sätt, så blir filmerna riktigt populära. Det är något som det finns flera exempel på genom den svenska filmhistorien.

Angående jämställdhetskrav

Sverigedemokraterna anser att det inte bör ingå i Svenska Filminstitutets målsättningar att anslå ekonomiska medel efter könsfördelning. Bedömning av innehåll och kvalitets-säkring bör vara de primära kriterierna för huruvida en film får produktionsstöd, framför olika former av kvotering. Jämställdhet innebär för Sverigedemokraterna att män och kvinnor är lika inför lagen, har samma rättigheter och skyldigheter och att alla människor oavsett könstillhörighet har rätt och möjlighet att välja sin egen väg i livet.

¹ Prop. 2015/16:132, s. 21.

Vi menar således att jämställdhet inte per definition innebär att män och kvinnor måste göra exakt samma saker i exakt samma omfattning. Av den anledningen anser vi att dagens filmpolitik inte ska ha någon målsättning för att ettdera könet ska ha en bestämd minimiandel av produktionsstöd.

I konsekvensanalysen till filmpropositionen 2016 hävdade regeringen att ”jämställdhet och mångfald i alla delar av produktionen bidrar till att stärka kvaliteten i svensk film”.² Vi anser inte att detta påstående är sant. Sverigedemokraterna anser som sagt inte att en människas hantverksskicklighet sitter i hennes hudfärg, politiska ställningstaganden, könstillhörighet eller sexuella läggning. Om vi håller det antagandet för sant så påverkas inte filmers kvalitet av procentandelen kvinnor eller män som verkar i filmbranschen, utan det är andra faktorer som är avgörande för hur hög kvalitet en filmproduktion håller, såsom exempelvis en filmmakares talang.

Finansiering av ny svensk film

Filmavtalet fanns i över 50 år och var länge en väl fungerande modell för stöd till svensk film. Dock har vi med tiden kunnat konstatera att teknikens utveckling har gjort att avtalet i olika avseenden blivit förlegat. Den största anledningen, och även startskottet till upphörandet av filmavtalet, var finansieringsunderskottet som årligen växte. Eftermarknadens borttynande har gjort det avsevärt svårare att skapa ekonomiskt hållbara filmprojekt. Att förstatliga filmpolitiken återuppväcker inte eftermarknaden och regeringens förslag visade ingen vilja att kompensera filmbranschen ekonomiskt i en nivå som täcker filmbranschens ekonomiska bortfall från eftermarknadens sjunkande försäljning.

Att riva upp filmavtalet som gjordes var inte förankrat vare sig från politikens eller branschens sida, och det löste inte heller filmbranschens problem. Även om filmavtalet hade många brister under sitt slutskede så var det ogenomtänkt att riva upp filmavtalet utan att ha presenterat ett genomtänkt ersättningsförslag.

Vi sverigedemokrater vill se ett nytt och moderniserat filmavtal. Med det menar vi att de brister som vi med tiden har kunnat identifiera i det gamla filmavtalet måste åtgärdas på ett hållbart och tydligt sätt. Grundtanken med att både staten och branschen finansierar filmpolitiken är något vi stödjer i grunden. Vi anser att en framtida utformning för filmavtalet bör utredas med utgångspunkt i att ett ömsesidigt engagemang bör finnas från såväl branschens som statens sida. Om det av ett sådant nytt avtal skulle följa ett nytt slags filmpolitiskt samarbete med branschen är vi öppna för att titta på sådana lösningar efter att förslag för framtidens filmavtal presenterats.

Differentierad biografavgift

För att täppa igen de ekonomiska hål som blev tydliga inom ramen för det gamla filmavtalet så bör politiskt fokus läggas på det som i stället fungerar. Det tidigare filmavtalet tecknades med såväl biograferna som leverantörerna till eftermarknaden. Som omnämnts så har eftermarknaden försvunnit vilket inneburit att den enda

² Prop. 2015/16:132, s. 69.

kommersiella avtalsparten inom filmavtalet som faktiskt levererade betydande summor till filmpotten var biograferna. Med anledning av det föreslår Sverigedemokraterna en förutsättningslös utredning av en differentierad biografavgift för inhemsk film i förhållande till utomeuropeisk film. Det skulle kunna ge den svenska filmen ett välbehövligt ekonomiskt tillskott samtidigt som det ökar svensk films inhemska konkurrenskraft. Vi sverigedemokrater är initialt beredda att diskutera statens möjlighet att anslå en medelstillökning i paritet med den ökning som branschen lyckas inbringa genom ovanstående förslag.

Insatser mot olovlig hantering av film

Det är politikens uppgift att försöka finna sätt att strama åt och skärpa lagstiftningen kring olovlig visning och hantering av film. Eftersom den olovliga hanteringen av film är en del av kärnproblemet för filmbranschen hade det varit lämpligt om förslag till ny lagstiftning på området presenterats innan man införde nuvarande statliga filmpolitik. Vidare bör Sverige se närmare på hur andra närliggande länder har utformat sina respektive lagstiftningar för att motverka olovlig visning och hantering av film, i stället för att uppfinna hjulet på nytt. Ett problem som det behöver arbetas mot internationellt gällande de webbsidor som visar och hanterar film illegalt är de annonsintäkter som nämnda sidor får in.

Vi anser att filmbranschen bör åta sig att försöka förse marknaden med legala digitala visningslösningar som kan konkurrera och leverera en bättre film- och konsumentupplevelse än de illegala lösningarna. De så kallade svarta fönstren bör elimineras som en förebyggande åtgärd mot piratkopiering och illegal spridning. Undersökningar har visat att konkurrenskraftiga legala alternativ kan konkurrera ut illegal fildelning, och detta har skett i Norge på musikområdet. Även om den politiska makten kan skärpa lagstiftningen på fildelningsområdet så är troligtvis den mest effektiva lösningen mot illegal kopiering att filmbranschen efterliknar det musikbranschen har klarat av, det vill säga skapar ett konkurrenskraftigt legalt visningsfönster med stort och brett utbud som levererar en bättre helhetsupplevelse än illegala alternativ.

Produktionsincitament

I flera europeiska länder har man med framgång infört produktionsincitament för film. Produktionsincitamentens form varierar länder emellan, men en populär modell är det så kallade rabattsystemet som ger en procentuell rabatt på alla produktionskostnader. Sverige har redan gått miste om ett betydande antal internationella och inhemska filmprojekt på grund av konkurrensen från andra länder, detta trots att Sverige har intressanta miljöer, en god infrastruktur och den kompetens som krävs för filmproduktion i världsklass. Produktionsincitament har i flera länder visat sig kunna vara självfinansierande. Det är också en åtgärd som efterfrågas av svenska filmproducenter. Ett sådant produktionsstöd kan stärka den svenska filmbranschen i den internationella konkurrensen och ta bort de barriärer som finns för filmproduktion i vårt land. Frågan om produktionsincitament har dessutom utretts av Tillväxtverket. Sverigedemokraterna

har länge varit pådrivande för ett införande av produktionsincitament och hoppas nu att införandet av produktionsincitament kan komma till stånd.

Vidare vill Sverigedemokraterna utreda hur Sverige kan samarbeta med övriga nordiska länder rörande produktionsincitament. Det skulle gynna samtliga berörda länder om vi har ett gemensamt system och ser Norden som en gemensam inspelningsplats. På så vis kan filmskapare röra sig inom hela Norden under sin filminspelning utan att behöva sätta sig in i flera olika system.

Småortsbiografernas framtid

Sverigedemokraterna är mycket kritiska till den momshöjning på biobiljetter som regeringen Löfven genomförde under mandatperioden 2014–2018. Eftersom riksdagen motsatte sig den dåvarande regeringens höjning av biografmomsen förväntar vi oss en återgång till den gamla momssatsen på sex procent framöver. Bland annat är vi oroliga för hur momshöjningen påverkar småortsbiograferna. Många småortsbiografer har larmat om att de inte kommer kunna upprätthålla sin verksamhet efter momshöjningen. Dessa biografer är i många fall den centrala kulturförmedlaren på mindre orter. Sverigedemokraterna anser att kulturlivet på landsbygden ska leva, och småstadsbiografernas vara spelar en viktig roll i detta.

Stöd för spridning och visning

Rådande filmpolitik förespråkar textning för filmer till språk som är vanliga hos nyanlända invandrare, och anser att Svenska Filminstitutet bör överväga att införa detta. Principiellt går det emot Sverigedemokraternas syn på integrationsarbete då vi anser att det svenska stödet för film enbart bör fokusera på insatser på det svenska språket eller något av våra nationella minoritetsspråk. Textning på andra språk än svenska eller de nationella minoritetsspråken bör således inte prioriteras.

Utökad nordisk filmsamverkan

För Sverigedemokraterna är det naturligt att söka en utökad samverkan med övriga nordiska länder. I 2016 års filmproposition anförs det att den svenska marknaden är för liten för att kunna upprätthålla en levande filmbransch utan statligt stöd.

Sverigedemokraterna delar denna verklighetsbeskrivning, men samtidigt har vi genom åren haft ett gott nordiskt samarbete på filmområdet. Vi vill att detta samarbete ska utvidgas. En sammanhållen nordisk marknad innebär större möjligheter för de nordiska ländernas filmbranscher att stå på egna ben. Filmbranschens konstnärliga frihet är beroende av sin egen självständighet. Det innebär att den konstnärliga friheten skulle öka ju närmare filmbranschen är en marknad som klarar av att stå på egna ben.

Ett nordiskt samarbete på filmområdet kan ge en positiv påverkan på det nordiska samarbetet i sin helhet inklusive förbättra den nordiska språkförståelsen. Den nordiska språkförståelsen är på tillbakagång och vi räds att detta kan komma att påverka våra handelsförbindelser negativt på sikt. Sveriges närmaste handelspartners är just de

nordiska länderna, och ett stärkt nordiskt samarbete stärker de nordiska ländernas ekonomier. Av det skälet är en fördjupad nordisk filmsamverkan positiv både kulturellt och för den gemensamma näringslivsutvecklingen.

Internationella samiska filminstitutet

Internationella samiska filminstitutet med säte i Kautokeino representerar samerna i Norge, Sverige och Finland. I dagsläget ger endast norska stortinget och norska sametinget ekonomiska medel till nämnda filminstitut, fastän svenska samer och produktionsbolag är delaktiga i projekt och produktioner som institutet står för. Nordiska rådet har rekommenderat de nordiska länderna att samfinansiera filminstitutet, vilket Sverigedemokraterna anser vore positivt då det är en gemensam nordisk angelägenhet samtidigt som institutet har en ambition att verka internationellt. Vi anser att den svenska regeringen i möte med övriga regeringsrepresentanter i Nordiska ministerrådet bör argumentera för att Nordiska rådets hållning bör anammas för en samnordisk finansiering. Innan en sådan lösning finns på plats anser vi att regeringen bör se över vad Sverige kan göra från nationellt håll.

Samisk film är dels viktig ur ett kulturellt perspektiv, dels ett verktyg för att berätta om och levandegöra samernas ställning i samhället, samisk historia, samiska traditioner och samiska språk. För att ge förutsättningar för institutet att verka och utvecklas i rätt riktning är det av vikt att även Sverige tar ett ansvar för detta som en del av en heltäckande nationell filmpolitik. Med tanke på att Sverige, Norge och Finland har samisk befolkning ger institutet även stora möjligheter för nordiskt samarbete på flera plan. Det samiska filminstitutet utgör en viktig del i arbetet med att bevara och förvalta den samiska kulturen i Norden.

Jonas Andersson i Linköping (SD)

Aron Emilsson (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Cassandra Sundin (SD)